

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2018 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodnicząca **SSO Sylwia Dembska**

Protokolant st. sekr. sąd. Paulina Korcz

przy udziale płatnika H. G.

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2018 roku w Poznaniu

odwołania **M. M.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

z dnia 1 czerwca 2016 r. nr (...)

w sprawie **M. M.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

o podstawę wymiaru składek

1. Zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że od dnia 01.01.2016 r. miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne dla M. M. podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) H. G. wynosi 1850,00 zł.

2. Oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

3. Znosi wzajemnie koszty procesu.

SSO Sylwia Dembska

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 1 czerwca 2016r., znak (...) - (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych, II Oddział w P., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt. 3 w zw. z art. 18 ust. 1, 2 art. 20 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 poz. 121 z późn. zm.) ustalił, że od dnia 1.01.2016r. miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla M. M. podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) H. G. wynosi 231,25 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że M. M. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego od dnia 8.10.2013r. do dnia 31.12.2015r. na 1/8 etatu, od dnia 1.01.2016r. na pełen etat. Za okres od 01/2015 do 12/2015 płatnik wykazał podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne w wysokości 218,75 zł, za miesiąc 01/2016 w wysokości 7600,00 zł, za miesiąc 02/2016 w wysokości 760,09 zł, a za okres od 3/2016 do 04/2016 w wysokości 0,00 zł.

Płatnik wykazał za okres od 3.02.2016r. do dnia 6.03.2016r. wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy, natomiast od dnia 7.03.2016r. zgłoszono roszczenie o zasiłek chorobowy w związku z ciążą.

Zakład zakwestionował wysokość wynagrodzenia w wysokości 7600,00 zł stanowiącego podstawę wymiaru składek, ponieważ okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z zasadami współżycia społecznego. M. M. została zgłoszona do obowiązkowych u płatnika od dnia 8.10.2013r. na 1/8 etatu z wynagrodzeniem minimalnym proporcjonalnym do etatu jako pomoc biurowa. Od dnia 1.01.2016r. podwyższono etat do 1/1 oraz wynagrodzenie do kwoty 7600,00 zł, nastąpiła również zmiana stanowiska pracy na pomoc biurowa – specjalista ds. ofertowania i kosztorysowania. M. M. ukończyła studia pierwszego stopnia na kierunku inżynieria środowiska w lipcu 2014r. Zatem wątpliwość budzi fakt podwyższenia wynagrodzenia, zmiany wymiaru czasu pracy oraz stanowiska pracy od dnia 1.01.2016r. mimo, iż ww. posiadała tytuł inżyniera od lipca 2014r. Jednocześnie jak wynika z podania o przyjęcie do pracy na stanowisku specjalisty ds. ofertowania i kosztorysowania z dnia 21.12.2015r. ww. jest w trakcie studiów w Wyższej Szkole Handlu i Usług, gdzie ukończenie wyższej szkoły planowane jest na czerwiec 2016r., czyli zmiana warunków zatrudnienia nastąpiła przed ukończeniem uczelni i uzyskaniem tytułu magistra. Wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek została przez Zakład określona w kwocie 231,25 zł, czyli w kwocie minimalnego wynagrodzenia na 1/8 etatu, bez uwzględniania aneksu do umowy z dnia 1.01.2016r.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła, reprezentowana przez pełnomocnika ubezpieczona M. M., wnosząc o zmianę w całości poprzez przyznanie odwołującej zasiłku chorobowego zgodnie z wnioskiem oraz o zasądzenie od organu na rzecz odwołującej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Zaskarżonej decyzji zarzucono:

1) naruszenie art. 6-9, 11, 77 § 1, 80, 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego, a polegające na przeprowadzeniu postępowania przez organ i wydaniu decyzji, w której organ nie wyjaśnia na jakiej podstawie poczynił ustalenia zamieszczone w treści uzasadnienia zaskarżonej decyzji, jak również dlaczego odmówił wiarygodności i mocy dowodowej przedłożonym przez zainteresowaną dokumentom oraz dlaczego w ogóle nie odniósł się i nie ustosunkował do treści zeznań słuchanych w toku postępowania przed organem świadków,

2) naruszenie art. 58 § kc polegające na:

- zastosowaniu przedmiotowego przepisu przez organ, pomimo braku wskazania, jaka konkretnie zasada współżycia społecznego miała zostać naruszona w stanie faktycznym sprawy,

- bezzasadnym zastosowaniu przedmiotowego przepisu, albowiem z materiału dowodowego sprawy jednoznacznie wynika, jakie były powody zmiany warunków zatrudnienia odwołującej i zainteresowanej – posiadane przez odwołującą umiejętności, kompetencje, wykształcenie w pełni uzasadniają zwiększenie wymiaru czasu pracy, a tym samym zwiększenie należnego wynagrodzenia, a podjęta przez odwołującą praca była wykonywana i jest zbieżna z posiadanym przez nią wykształceniem oraz tytułem zawodowym.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych, podtrzymując twierdzenia zawarte w zaskarżonej decyzji, wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od odwołującej kosztów zastępstwa procesowego pełnomocnika organu rentowego według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 17.10.2016r. Sąd na podstawie art. 177 § 1 pkt. 3¹ k.p.c. zawiesił postępowania do czasu rozstrzygnięcia sprawy toczącej się przed Trybunałem Konstytucyjnym pod sygn. P 9/15.

Postanowieniem z dnia 7.12.2017r. Sąd podjął zawieszony postępowanie.

W dniu 17.09.2018r. pełnomocnik odwołującej przedłożył opracowanie GUS zawierające strukturę wynagrodzeń według zawodów w październiku 2016r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca M. M. urodziła się w dniu (...) i ma wykształcenie wyższe. W dniu 8 lipca 2014r. ukończyła studia pierwszego stopnia na Politechnice (...) na kierunku inżynieria środowiska. W dniu 30.06.2016r. odwołująca ukończyła w trybie zaocznym studia magisterskie w Wyższej Szkole Handlu i Usług w P. w zakresie zarządzania bezpieczeństwem i higieny pracy. Zajęcia na tej uczelni odbywały się w soboty i niedziele.

Odwołująca dotychczas pracowała jako młodszy asystent w aptece menadżer ds. sprzedaży, a w latach 2010-2012 prowadziła działalność gospodarczą.

H. G. od 2005r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...). Głównym przedmiotem działalności jest serwis urządzeń klimatyzacyjnych. Przedsiębiorstwo (...) zostało utworzone przez M. R. – ojca odwołującej jako pomocnicze dla firmy (...) prowadzonej przez M. R..

Firma (...) zajmuje się projektowaniem i instalacją systemów klimatyzacji i wentylacji. (...) miało świadczyć usługi z zakresu automatyki dla firmy (...). Do września 2016r. wykonywało też usługi pralnicze. Zarządzaniem finansami przedsiębiorstwa (...), naborem pracowników i ustalaniem ich wynagrodzenia zajmuje się M. R..

W firmie (...) obecnie nie są zatrudniani pracownicy. Przedsiębiorstwo istnieje tylko formalnie. Do 2016r. M. R. zatrudniał pracowników w tym przedsiębiorstwie.

(...) obecnie zatrudnia 6 osób.

Siedziba obu firm znajduje się w P. przy ul. (...).

W 2013r. M. R. polecił H. G. zatrudnienie swojej córki M. M. w (...).

Od dnia 8.10.2013r. odwołująca podjęła pracę u płatnika składek (...) na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w wymiarze czasu pracy 1/8 etatu na stanowisku pomocy biurowej za wynagrodzeniem w kwocie 200 zł brutto miesięcznie.

Aneks nr (...) do umowy o pracę z dnia 1.01.2014r. wynagrodzenie odwołującej wzrosło do kwoty 210 zł, a aneksem nr (...) z 1.01.2015r. do kwoty 218,75 zł.

Z tego tytułu odwołująca została zgłoszona przez płatnika składek do ubezpieczeń społecznych od dnia 8.10.2013r.

Zgodnie z pisemnym zakresem obowiązków odwołująca jako pomoc biurowa miała się zajmować m.in.: dbaniem o utrzymanie czystości w biurze, wykonywaniem obowiązków powierzonych przez pracodawcę dyrektora ds. technicznych z zachowaniem wyznaczonych terminów, sprawdzaniem i odbieraniem poczty w formie tradycyjnej i elektronicznej, obsługą urządzeń znajdujących się w biurze (komputer, telefon, drukarka, fax itp.), nadzorem nad dokumentami firmowymi z którymi pracownik ma styczność oraz ich odpowiednim zabezpieczeniem, organizacją własnej pracy w celu prawidłowego funkcjonowania biura. Jako bezpośredniego przełożonego odwołującej wskazano dyrektora ds. technicznych – M. A..

M. A. jest zatrudniony w (...) od 2006r. jako dyrektor ds. technicznych za wynagrodzeniem w kwocie 6500 zł brutto miesięcznie. Do jego obowiązków należy m.in. sporządzanie ofert, zawieranie umów, nadzór nad pracownikami, kontakty z oferentami, generalnymi wykonawcami, podwykonawcami, negocjacje z klientami.

Przed zatrudnieniem odwołującej M. A. samodzielnie sporządzał kosztorysy.

M. A. zlecał odwołującej wykonywanie takich czynności jak: porządkowanie i czytanie dokumentacji, prowadzenie biura, przygotowywanie ofert i kalkulacji. Początkowo odwołująca wykonywała prostsze kalkulacje, a sukcesywnie

otrzymywała do wykonania również te bardziej skomplikowane. W przedsiębiorstwie płatnika wykonuje się miesięcznie od kilku do 10 kalkulacji. Kosztorysy i oferty są podpisywane.

Odwołująca świadczyła pracę w wymiarze 5 godzin w tygodniu. Obecność w pracy potwierdzała na liście obecności.

W grudniu 2015r. odwołująca zaszła w ciążę (data ostatniej miesiączki zgodnie z kartą ciąży to 11.12.2015r.).

Wtedy to ojciec odwołującej M. R. zwrócił się do H. G. o zwiększenie wymiaru czasu pracy i wynagrodzenia odwołującej. Wysokość wynagrodzenia wskazał M. R..

W podaniu z dnia 21.12.2015r. odwołująca wskazała, że prosi o przyjęcie do pracy na stanowisku specjalisty ds. ofertowania i kosztorysowania oraz że w czerwcu 2014r. ukończyła Politechnikę (...) z tytułem inżyniera, obecnie studiuje w Wyższej Szkole Handlu i Usług w P., a planowany termin jej ukończenia to czerwiec 2016r.

Aneks nr (...) do umowy o pracę zawartym w dniu 1.01.2016r. zmieniono od dnia 1.01.2016r. wymiar czasu pracy odwołującej z 1/8 etatu na cały etat, powierzono stanowisko pracy: pomoc biurowa – specjalista ds. ofertowania i kosztorysowania oraz podniesiono jej wynagrodzenie z kwoty 218,75 zł do kwoty 7600,00zł.

Przyczyną zwiększenia wymiaru czasu pracy i wynagrodzenia odwołującej miało być zdaniem M. R. ukończenie przez odwołującą studiów magisterskich (co jednak nastąpiło dopiero w czerwcu 2016r.).

Zgodnie z pisemnym zakresem obowiązków odwołująca jako pomoc biurowa miała się zajmować poza dotychczasowymi obowiązkami także opracowywaniem kalkulacji szczegółowych i ofertowych na podstawie dostarczonej dokumentacji technicznej lub obmiarów materiałowych, sprawdzaniem dokumentacji kosztorysowej pod względem zgodności obmiaru z projektem technicznym, kosztorysowaniem, sporządzaniem ofert, sporządzaniem kalkulacji powykonawczych, zapoznaniem się z nowymi technologiami wykonawczymi i materiałowymi, współpracą z dostawcami i producentami celem aktualizacji cen.

Wynagrodzenie za pracę odwołującej miało być wypłacane gotówką.

Odwołująca podpisywała listę obecności.

Odwołująca po zawarciu aneksu nr (...) do umowy o pracę sporządziła kosztorys ofertowy hali produkcyjno-magazynowej z częścią socjalno-biurową w T. z dnia 8.01.2016r., kosztorys sali sportowej we W. z dnia 22.01.2016r. oraz kosztorys ofertowy zespołu budynków mieszkalnych wielorodzinnych w P. z dnia 2.02.2016r.

Nadzór nad odwołującą nadal miał sprawować M. A..

W dniu 20.01.2016r. M. M. zawarła także umowę o pracę na czas nieokreślony z (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. (ok. 135 km od P.), na mocy której została zatrudniona w tej spółce w wymiarze 1/2 etatu na stanowisku asystentki prezesa. Jako miejsce wykonywania pracy wskazano S..

Od dnia 3.02.2016r. odwołująca stała się niezdolna do pracy. Od tego dnia jej obowiązki przejął M. A., przy czym jego wynagrodzenie nie uległo zwiększeniu. Za okres od dnia 7.03. (...) złożono roszczenie o zasiłek chorobowy w związku z ciążą.

Na czas nieobecności odwołującej nie została zatrudniona inna osoba. M. A. rozmawiał z M. R. o zatrudnieniu dodatkowej osoby, ale uzyskał od niego informację, że sytuacja finansowa firmy na to nie pozwala.

W dniu 16.09.2016r. odwołująca urodziła dziecko.

Za 2015r. H. G. uzyskała przychód z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości 757.980,23 zł. Po odjęciu kosztów uzyskania przychodów w wysokości 723.343,38 zł dochód wyniósł 34.636,85 zł. Za 2016r. dochód wyniósł 25.008,31 zł.

W dniu 1.06.2016r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Decyzją nr (...) z dnia 11.10.2016r., znak (...) - (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że M. M. od dnia 20.01.2016r. nie podlega jako pracownik u płatnika składek (...) SP.Z O.O.” obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu. W uzasadnieniu wskazano, że doszło do sztucznego utworzenia stanowiska pracy a zgłoszenie do ubezpieczeń odwołującej zostało podyktowane wspólnym zamiarem stron, mającym na celu uzyskanie prawa do świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa. Decyzja jest prawomocna.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: dokumentów zawartych w aktach sprawy, w tym aktach osobowych odwołującej, dokumentacji medycznej z okresu ciąży, dokumentów zawartych w aktach ZUS dotyczących odwołującej, zeznań świadka M. A. oraz częściowo na podstawie: zeznań odwołującej M. M., zeznań przesłuchanej w charakterze płatnika H. G. i zeznań świadka M. R..

Sąd uznał za w pełni wiarygodne dokumenty zgromadzone w aktach pozwanego organu rentowego i w aktach sprawy, gdyż zostały one sporządzone przez powołane do tego osoby, w ramach przysługujących im kompetencji oraz w przewidzianej przez prawo formie. Nadto dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania. Fakt niekwestionowania przez strony treści kserokopii dokumentów pozwolił na potraktowanie tych kserokopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Sąd tylko częściowo nadał przymiot wiarygodności zeznaniom odwołującej M. M.. Sąd dał wiarę jej zeznaniom co do okoliczności związanych z zawarciem umowy o pracę, podpisaniem w dniu 1.01.2016r. aneksu do umowy o pracę oraz świadczeniem pracy. W tej mierze zeznania były spójne i logiczne oraz potwierdzone treścią zgromadzonych w sprawie dokumentów. W pozostałym zakresie Sąd nie nadał jej zeznaniom przymiotu wiarygodności. Sąd nie dał wiary zeznaniom M. M. co do tego, że przed 2016r. nie wykonywała ona kalkulacji, ponieważ z zeznań M. A. wynikało, że przed 2016r. odwołująca także wykonywała te czynności, przy czym sukcesywnie M. A. zlecał jej sporządzanie bardziej skomplikowanych kalkulacji. Nie było więc tak, że dopiero od 2016r. odwołująca zaczęła samodzielnie wykonywać te zadania.

Za częściowo wiarygodne Sąd uznał zeznania przesłuchanej w imieniu płatnika H. G.. Z zeznań tych wynikało, że płatnik w istocie nie ma możliwości decyzyjnych w firmie (...), jak i że zmiana warunków zatrudnienia odwołującej stanowiła inicjatywę M. R.. Potwierdziły to zeznania świadka M. R., które w tym zakresie Sąd uznał za wiarygodne. W tej części Sąd nie kwestionował zeznań H. G., uznając je za obiektywne, szczerze i rzeczowe. Sąd dał także wiarę jej zeznaniom co do okoliczności związanych z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa (...). W pozostałym zakresie Sąd odmówił zeznaniom H. G. nadania przymiotu wiarygodności. W szczególności Sąd zakwestionował przyczynę, jaka zdaniem płatnika miała przemawiać za zaproponowaniem odwołującej nowych warunków pracy i płacy. H. G. wskazywała, że „studia bhp spowodują mniejsze koszty w firmie”. Tymczasem jak wynika ze zgromadzonych dokumentów studia te odwołująca ukończyła dopiero w czerwcu 2016r. Zatrudnienie odwołującej od stycznia 2016r. nie spowodowałoby zatem jeszcze zmniejszenia kosztów.

Tylko częściowo Sąd dał także wiarę zeznaniom świadka M. R.. Dokonując oceny jego zeznań Sąd wziął pod uwagę, że jest to osoba bliska dla odwołującej, co nie czyni całości jego zeznań niewiarygodnymi, ale nakazuje podejść do ich treści z większą dozą ostrożności. Sąd uznał za wiarygodne zeznania tego świadka co do funkcjonowania przedsiębiorstwa (...), zasad współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami (...) i (...) i jego roli w (...), zatrudnienia odwołującej i powierzonych jej obowiązków oraz sprawowania nad nią nadzoru pracowniczego przez M. A.. W tej części jego zeznania są logiczne, konsekwentne i pozostające w zgodności z zeznaniami H. G., M. A. i odwołującej.

Sąd nie uznał natomiast za wiarygodne jego zeznań dotyczących rzeczywistej potrzeby zatrudnienia odwołującej za wynagrodzeniem wskazanym w aneksie do umowy o pracę z 1.01.2016r. M. R. podnosił, że zmiana warunków zatrudnienia wynikała z ukończenia studiów przez odwołującą. Studia magisterskie M. M. ukończyła dopiero w czerwcu 2016r., a zatem nie mogło to być przyczyną zaproponowania odwołującej zwiększenia wymiaru czasu pracy i wynagrodzenia za pracę.

Sąd dał natomiast wiarę zeznaniom świadka M. A.. Sąd potraktował jako wiarygodne jego zeznania co do zasad jego zatrudnienia w firmie (...), w tym wynagrodzenia oraz obowiązków wykonywanych przed zatrudnieniem odwołującej i w czasie jej nieobecności związanej z ciążą i macierzyństwem. Jego zeznania Sąd uznał za spójne, konsekwentne i szczegółowe w stopniu adekwatnym do wiedzy zeznającego. Sąd dał także wiarę twierdzeniom tego świadka w kwestii dotyczącej prowadzenia rozmów z M. R. o konieczności zatrudnienia dodatkowej osoby i przyczyn, dla jakich M. R. nie zgodził się na takie rozwiązanie.

W treści zeznań świadka M. A. istotna była także poruszona przez świadka kwestia sporządzania przez odwołującą kalkulacji jeszcze przed 2016r. Sąd dał wiarę zeznaniom M. A. co do tego, że przed 2016r. odwołująca też zajmowała się kalkulacjami, a poziom jej umiejętności pod koniec 2015r. i na początku 2016r. był podobny.

Należy też podkreślić, że protokoły przesłuchań przed organem rentowym stanowią dowód na to, że osoby, które je podpisały złożyły oświadczenia zawarte w treści tych dokumentów i podlegają ocenie jako dokumenty, z tym że zostały potwierdzone w toku zeznań przed sądem.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest to, czy pozwany organ rentowy słusznie nie uznał podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne M. M., wskazanych przez pracodawcę (...) H. G. począwszy od stycznia 2016r. w kwocie 7600 zł miesięcznie i czy słusznie ograniczył podstawę wymiaru tych składek do kwoty 231,25 zł miesięcznie, czyli kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę świadczoną w ramach 1/8 etatu.

Należy przy tym podkreślić, że skuteczności zawarcia umowy o pracę oraz rzeczywistego wykonywania przez odwołującą obowiązków pracowniczych objętych umową o pracę (poza aneksem z dnia 1.01.2016r.) organ rentowy nie kwestionował. Wątpliwości organu rentowego budziła jedynie wysokość wynagrodzenia odwołującej.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że organ rentowy nie wskazał w sentencji decyzji, że kwestionuje wymiar czasu pracy odwołującej od dnia 1.01.2016r. Dopiero w uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wysokość przyjętego w decyzji wynagrodzenia dotyczyła pracy w wymiarze 1/8 etatu. Powyższe spowodowało, że w istocie treść sentencji, która powinna być sformułowana jasno i precyzyjnie nakazywała przyjąć, że wynagrodzenie to dotyczy pracy wykonywanej w pełnym wymiarze czasu pracy, co kłóci się z normami prawa pracy w zakresie minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Zgodnie z art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1-3 (tj. m.in. pracowników) stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10 ustawy, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12 (przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia m.in. w ramach stosunku pracy).

Z kolei zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych przychodem ze stosunku pracy są wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężna świadczeń w naturze, bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródła finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Przychodem w rozumieniu art. 11 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym są otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń.

Zatem podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne stanowią środki pieniężne wypłacone pracownikowi albo też takie środki postawione do dyspozycji pracownika.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych stosownie do art. 86 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych sprawuje kontrolę nad wykonywaniem przez płatników składek zadań i obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych, w tym w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania, potrącania i opłacania składek oraz innych składek i wpłat, do których pobierania zobowiązany jest Zakład.

Zgodnie z art. 58 § 1 kodeksu cywilnego czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

Nieważna jest czynności prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 kodeksu cywilnego).

W pierwszej kolejności należy wskazać, że kompetencja organu rentowego w zakresie weryfikacji wysokości podstawy składki poprzez weryfikację samej wysokości wynagrodzenia pracownika była przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego, który wyrokiem z dnia 29.11.2017r. w sprawie P 9/15 orzekł, że art. 83 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 41 ust. 12 i 13, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. c i art. 86 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zakresie, w jakim stanowi podstawę ustalania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych innej – niż wynikająca z umowy o pracę – wysokości podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe, jest zgodny z art. 2 w związku z art. 84 i art. 217 oraz z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Z tego też względu postępowanie w niniejszej sprawie było zawieszono do czasu rozstrzygnięcia powyższej sprawy przez Trybunał.

W orzecznictwie również wyrażony był pogląd o kompetencji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do kwestionowania wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., sygn. III UK 7/09, LEX nr 509047, także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 r., sygn. II UK 16/05, OSNP.2006/11-12/191, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 r., II UZP 2/05, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24 października 2012r., sygn. III AUa 1356/12, LEX nr 1237108, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 7 marca 2013r., sygn. III AUa 1515/12, LEX nr 1298884).

Pozwany organ rentowy podnosił, że zmiana wysokości wynagrodzenia odwołującej jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Podzielając powyższe zapatrywania należy zauważyć, że w niniejszej sprawie ciężar dowodu w zakresie wykazania, że wynagrodzenie M. M. ustalone aneksem do umowy o pracę z dnia 1.01.2016r. było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego spoczywał w pierwszej kolejności na organie rentowym.

Zgodnie z art. 6 kc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Nadto obowiązująca w procesie zasada kontradiktoryjności przesądza, że ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego. To one, a nie Sąd są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. (vide orzeczenia SN z dnia 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 76; orzeczenie SN z dnia 7 marca 1997 r., II CKN 70/96, OSNC 1997, nr 8, poz. 113; uzasadnienie orzeczenia SN z dnia 16 grudnia 1997 r., II UKN 406/97, OSNAPiUS 1998, nr 21, poz. 643; orzeczenie SN z dnia 15 grudnia 1998 r., I CKN 944/97, Prok. i Pr. 1999, nr 11-12, s. 38; orzeczenie SN z dnia 7 lipca 1999 r., II CKN 417/98, Prok. i Pr. 1999, nr 11-12, poz. 35; uzasadnienie orzeczenia SN z dnia 15 lipca 1997 r., I CKN 415/99, niepubl.; orzeczenie SN z dnia 7 października 1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 662; orzeczenie SN z dnia 28 września 1999 r., II CKN 269/99, Prok. i Pr. 2000, nr 2, poz. 27; uzasadnienie orzeczenia SN z dnia 11 października 2000 r., II UKN 33/00, OSNP 2002, nr 10, poz. 251).

Podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy, natomiast

ocena godziwości tego wynagrodzenia wymaga uwzględnienia okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 25.09.2012r., sygn. III AUa 398/12, LEX nr 1223252, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14.07.2016r., sygn. III AUa 840/16, wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 16.12.2015r., sygn. III AUa 770/15).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że zebrany materiał dowodowy uprawnia do stwierdzenia, że ustalenie między stronami wynagrodzenia w kwocie 7600,00 zł wskazanej w aneksie do umowy o pracę z dnia 1.01.2016r. nie było zasadne.

Nawiązując do opisanego powyżej rozkładu ciężaru dowodów należy podkreślić, że organ rentowy wskazał ze swej strony w uzasadnieniu decyzji na uzasadnione okoliczności przemawiające za przyjęciem, że uzgodnione między stronami stosunku pracy od dnia 1.01.2016r. wynagrodzenie należy uznać za nieważne, tj. sprzeczne z zasadami współzycia społecznego (polegające na świadomym osiągnięciu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników systemu).

Sąd uznał, że wynagrodzenie odwołującej na stanowisku specjalisty ds. kosztorysowania i ofertowania w kwocie 7.600 zł brutto zł nie jest adekwatne do nakładu pracy, jest rażąco wygórowane i nie mające na celu odpłatności za wykonanie pracy.

W ocenie Sądu ustalone od stycznia 2016r. warunki pracy wskazują na zamiar nadużycia świadczeń przysługujących z ubezpieczeń społecznych.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że dokonanie zmiany warunków zatrudnienia odwołującej od stycznia 2016r. zostało zainicjowane przez ojca odwołującej – M. R., a więc osobę bliską dla odwołującej. Ze zgromadzonych dowodów wynikało, że M. R. miał decydujący wpływ na politykę kadrową i finansową płatnika. Nie dyskwalifikuje to oczywiście ustaleń zawartych pomiędzy stronami stosunku pracy, ale nakazuje podejść z większą dozą ostrożności do twierdzeń stron.

Powodem, dla którego od tej daty wielokrotnie miało wzrosnąć wynagrodzenie odwołującej miał być fakt ukończenia przez nią studiów. M. M. ukończyła studia magisterskie dopiero w czerwcu 2016r., zatem w styczniu 2016r. jej kwalifikacje nie uległy jeszcze zwiększeniu. Jak wynika z zeznań świadka M. A. poziom jej umiejętności na koniec 2015r. i na początku 2016r. kształtował się na podobnym poziomie.

Nie były także przekonujące argumenty o zyskach, jakie miało przynieść zatrudnienie odwołującej – przyszłej absolwentki wydziału bhp, skoro odwołująca już była pracownikiem płatnika.

Wynagrodzenie odwołującej w wysokości 7600,00 zł nie było także adekwatne do zarobków M. A., który jako jej przełożony otrzymywał wynagrodzenie w niższej wysokości. W świetle zasad doświadczenia życiowego takie ukształtowanie sposobu wynagradzania jest mało prawdopodobne. W ocenie Sądu zasadnym było uznanie, iż intencją pracodawcy nie było rzetelne, sprawiedliwe wynagradzanie pracowników, ale uprzywilejowanie płacowe odwołującej jako osoby bliskiej w celu zapewnienia wysokich świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Powyższe okoliczności wskazują, że wynagrodzenie w kwocie 7.600 zł brutto miesięcznie nie jest w ogóle adekwatne do zajmowanego stanowiska i rażąco przewyższa wkład pracy. Ustalone na tym poziomie wynagrodzenie nie stanowi odpłatności za wykonaną pracę i nasuwa przypuszczenie o zamiarze nadużycia świadczeń przysługujących z ubezpieczeń społecznych. Zawarcie umowy o pracę nie kreuje bowiem tylko stosunku pracy, ale kształtuje także stosunek ubezpieczenia społecznego, gdzie wysokość składki na ubezpieczenia społeczne ma przełożenie na wysokość świadczeń z tego ubezpieczenia.

Wbrew twierdzeniom organu rentowego zebrany materiał dowodowy nie uprawnia natomiast do przyjęcia, że miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla M. M. od stycznia 2016r. wynosi 231,25 zł.

Należy zauważyć, że do końca 2015r. odwołująca pracując w wymiarze 1/8 etatu otrzymywała wynagrodzenie za pracę w wysokości minimalnej (proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy). Zwiększenie wymiaru czasu pracy musiało wiązać się z podwyższeniem wynagrodzenia.

Sąd przyjął, że ekwiwalentne do pracy odwołującej było wynagrodzenie w kwocie 1850,00 zł, tj. w dotychczasowej stawce, po uwzględnieniu zwiększenia wymiaru czasu pracy. Na podstawie zgromadzonych dowodów Sąd ustalił, że zakres obowiązków odwołującej po dniu 1.01.2016r. nie uległ znaczącej zmianie. Odwołująca nadal wykonywała obowiązki o charakterze biurowym, a z zeznań M. A. wynikało, że kalkulacje odwołująca sporządzała także przed 2016r.

Ustalenie wyższego wynagrodzenia za pracę odwołującej nie było także możliwe z uwagi na sytuację płatnika. Odwołująca powoływała się na przeciętne wynagrodzenia kadry inżynierskiej, jednak z uwagi na kondycję płatnika nie mogło to mieć w ocenie Sądu przełożenia na kondycję płatnika. Z informacji o dochodach za lata 2015-2016 uzyskanych od H. G. wynika, że sytuacja przedsiębiorstwa nie pozwalałaby na zatrudnienie kolejnego pracownika z wynagrodzeniem zbliżonym do przeciętnego wynagrodzenia za pracę (tzw. średniej krajowej). Kluczowe znaczenie ma przy tym ocena kondycji płatnika do końca roku 2015r., ponieważ wówczas zapadła decyzja o zmianie warunków zatrudnienia odwołującej.

Nadto z zeznań M. A. wynikało, że M. R. nie był skłonny do zatrudnienia innej osoby na czas nieobecności odwołującej w pracy z uwagi na sytuację finansową przedsiębiorstwa.

Na miejsce odwołującej nie została zatrudniona inna osoba, a jej obowiązki ponownie przejął M. A., otrzymując cały czas wynagrodzenie za pracę w jednakowej wysokości.

Na gruncie niniejszej sprawy należało zatem przyjąć, że realne i adekwatne do nałożonych na odwołującą obowiązków było ustalenie wynagrodzenia za pracę odwołującej od stycznia 2016r. w wysokości 1850,00 zł, tj. proporcjonalnie do zwiększenia czasu pracy, mając na uwadze dotychczas otrzymywane minimalne wynagrodzenie.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Okręgowy na podstawie wskazanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że od dnia 1.01.2016r. miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla M. M. podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) H. G. od miesiąca 01/2016 wynosi 1850,00 zł.

W pozostałym zakresie odwołanie podległo oddaleniu jako niezasadne na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach Sąd orzekł jak punkcie 3 na podstawie art. 100 k.p.c.

SSO Sylwia Dembska